

Izhaja vsak šetrtrek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za šetrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katal. tisk-
arstva društva do-
bivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesemarni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Nevak-u na
velikem trgu po 10 A.

Rekopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 29.

V Mariboru, dne 21. julija 1898.

Tečaj XXXII.

§ 14.

Rekli smo v «Slov. Gospodarju» uže ne-
kolikokrat, da se v Avstriji sedaj vlada s
§ 14. Kakšen je ta paragraf, da ima toliko
moč? To-le hočemo svojim bralcem kratko
razložiti.

Notranja uravnava naše države, oziroma
vsake polovice je določena po zakonih, tako-
zvanih državnih zakonih. Najimenitniši izmed
njih imenujejo se državni osnovni zakoni, in
točka takega zakona, nanašajočega se na
državno zastopstvo v totranski polovici, ka-
tero se izvršuje po državnih poslancih, je
siloviti § 14. Kaj pa pravi? «Če je nujno
treba, da vlada odredi tedaj, kadar državni
poslanci niso zbrani, kaj takega, kar bi sicer
mogla odrediti le po privoljenju državnega
zboru, smejo se izdajati ukazi kratkim potom
cesarskih naredeb, toda vse ministerstvo je
za nje odgovorno; nadalje se po njih ne sme
izpreminjati noben državni osnovni zakon,
ne sme se trajno obremeniti državna bla-
gajnica, in ne sme se odsvojiti noben državni
imetek; tudi imajo take naredbe le začasno
veljavo, imajo biti razločno izdane kot zasilne,
podpisane od vsega ministerstva in se pri
prvem zborovanju parlamenta v štirih tednih
predložiti obema zbornicama v odobrenje;
veljajo pa le tako dolgo, dokler jih zbornici
nista ali sprejeli ali zavrgli.»

Potemtakem je v § 14. mnogo moči, ali
trajno se z njim vladati vendar ne da. Vidimo
pa tudi, kolika oblast je dana državnim po-
slancem in kako visoka je zares najvišja
služba in čast, ki jo ima oddajati ljudstvo.

Da se vlada s § 14, zakrivila je nemška
obstrukcija, ki ni dopuščala parlamentarnega
delovanja. Živo so nam še v spominu razne
največje surovosti, katere je uprizarjala, odkar
in ker je ono nemštvo, ki je brez vere, ki
hoče ljudstvo popolnoma odreti, Slovane iz-
trebiti in Avstrijo spraviti pod prusko krono,
v državni zbornici prišlo v manjšino.

Vladanje po § 14. nam Slovanom, mislimo,
ne bode ravno na škodo, gotovo pa tudi ne
na posebno korist. Na škodo ne, ker si vlada
ne bode lahko upala kaj izdati, česar bi
državnozbornska večina ne odobrila, na po-
sebno korist pa tudi ne, ker nam od celo-
kupnega ministerstva ni nič pričakovati. Saj
vemo, kako je. Mi Slovani se še bodedo
imeli dolgo bojevati, da se nam bode jelo
pravično meriti. V edino korist nam je vla-
danje s § 14. v tem oziru, da vladni stroj
ne zastane in se plače poslancev vkljub temu
prihranijo, in da so prenehale v zbornici
tiste osludne nemške surovosti, po kojih se
je ljudstvo pohujševalo, surovilo in begalo,
in katerih se nam je že zgabilo do golta.

Nemškimi liberalcem, prusakom in soci-
jalistom, torej obstrukcionistom vladanje s
§ 14. ni po volji, seveda ne, ker se vlada
brez njih, in ker sedaj ne morejo države tako
uspešno razjedati, kakor v zbornici. Jezi pa
je gotovo tudi, da so ravno njih predniki,
stari nemški liberalci, bili tisti, ki so pred
tridesetimi leti zakon s § 14. skovali in zanj
glasovali, češ da bodo v najhujši sili s § 14.
pestili Slovane. Svečanosti in razsvetljave
po vseh večjih nemških krajih javljale so
pijano veselje, da se je nemškim liberalcem

posrečilo dognati zakon, ki njim je po nji-
hovem tedanjem prepričanju jamčil pogin
avstrijskih Slovanov! Pestili so nas z dru-
gimi paragrafi nečloveško, ali da bodo oni v
skripce § 14. prišli prvi, to se njim, ki so si
domišljali, da so nepremagljivi, niti sanjalo
ni. Ali kaj rad se uresniči pregovor: «Kdor
drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.»

§ 14. deluje, ali bolje bi bilo, ko bi še
tudi na dalje spal tam, kjer je dremal celih
30 let. Namesto § 14. bi se naj vlada raje
trdno oklenila poštene državnozbornske ve-
čine, ki ima boljši del ljudstva za seboj, in s to-
le užugala besno obstrukcijo. Prepričani smo, da
bi se z nami Slovani postopalo celo drugače,
ako bi poskusili tudi najmirnejšo in najspodob-
nejšo obstrukcijo; našlo bi se takoj sto sredstev,
da bi nas upognili. Kar pa velja za jednega,
naj velja tudi za drugega. Tega načela se
ima držati vsaka država, če se noče odpo-
vedati svojemu obstanku.

Shod političnega društva „Sloge“ pri sv. Tomažu pri Ormožu.

Velike množice ljudstva so napolnile
dne 17. t. m. ob treh popoldne prostorni vrt
Škrlečeve gostilne. Topiči so pokali, raz-
strehe so plapolale slovenske trobojnice in
cesarske zastave, napeta tišina in pozornost
je zavladovala, ko je stopil na govorniški oder
sivolasi narodni prvoboritelj dr. Gersak, ter
kot predsednik «Sloge» pozdravi prisotna
poslanca g. Žičkarja, zastopnika V. kurije in

Listek.

Maron, mladi spoznovalec z Libanona.

(Povest. — Prevel A. J.)

(Dalje.)

Ko stopijo naši štirje beguni na ulico,
je bilo vse tiho in mirno; le od daleč se je
videl plamen gorečih hiš. Ali stopa pred
svojimi varovanci in jih pelje proti vzhodnim
vratom sidonskega mesta. Naenkrat zadene
z nogu ob nekaj na cesti. Skloni se in pod
seboj vidi truplo umorjenega kristjana. Ali
opomni na to svoje varovance, da bi se ne
spodtaknili, in hoče bežati naprej. A Maron
je že klečal pri mrliču in mu poljuboval
mrzlo roko. Tudi udova je postala. Hotela
je vedeti, če je še pred njo ležeči mož pri
življenju. Maron ji to zanika, ker vidi, da
mu je odsekana glava. Ali prosi zdaj svoje
varovance, naj se več ne zadržujejo pri
mrličih, ker bi jih to lahko izdalo. Maron pa
odločno odgovori:

«Ljubi prijatelj, hvaležen sem ti, da ho-
peš rešiti mojo mater in sestro. Pa če bi
časel kakega ranjenega kristjana, ki je še
nri življenju, bi ga ne mogel pustiti brez

pomoči. Vas bi pustil, da bežite, jaz pa bi
svojega brata ponesel v našo hišo. Tam bi
skrbel zanj, dokler Bog ne odloči moje in
njegove usode.»

«Maron ima prav,» reče Judita. «Tudi
midve bi Marona ne zapustili, temveč se
vrnili z njim. Kajti kar storimo svojemu
bratu, to storimo Bogu samemu.»

Ali občuduje krščansko ljubezen do bliž-
njega, vendar prav srčno želi, da bi nobe-
nega kristjana več ne srečali. Dospeli so
zdaj po ozki ulici do glavne ceste, ki pelje
do mestnih vrat. Predno na to cesto stopijo,
pogleda Ali, če ni kje kak Turek ali Arabec.
Pa vse je bilo tiho. Zato reče Maronu:

«Potegni svoj meč in idi s svojo sestro,
jaz pa bodem peljal tvojo mater. Če pa sre-
čamo kakega sovražnika, tedaj bodeva vihtela
svoje nože in glasno klicala: Bog je Bog in
Mohamed je njegov prerok! To bode varalo
sovražnike in nas rešilo.»

«Tega ne morem klicati,» pravi Maron,
«tudi navidezno ne, ker bi zatajil svojo vero.
Meč bodem že vihtel in nekaj klical, da
varam sovražnike.»

Ali sicer s tem ni bil zadovoljen, a
vendar je molčal in naglo korakal z udovo
po cesti. Videli so pred seboj že mestna
vrata in nikogar ni bilo ob cesti. Aliju je
odleglo, ker je mislil, da so že rešeni. Pa

ko še napravijo nekaj korakov, se nenadoma
prikaže pri vratih sedem moških postav. Ali
se strese na vsem životu in obstoji. Maron
pa mu pošepeta:

«Naprej, zdaj se ne smemo več vrniti,
ker so nas videli in bi nas gotovo preganjali.
Srčnost, Ali! Klič kar hočeš in hodi za
menoj!» S tem stopa Maron s svojo sestro
srčno proti vratom, vihti svoj meč in kliče
na ves glas: «Zmaga! Zmaga! Bogat plen!
Bogat plen! Veselje! Veselje!» Ali se osrči
in začne na vso moč kričati: «Bog je Bog,
in Mohamed je njegov prerok!» Tako pridejo
do vrat in spoznajo, da so pri vratih turški
redarji stražili izhod. Redarji se čudijo, ko
vidijo Marona in Alija z dvema ženskama
se bližati vratom. Zato jih zadržijo in vpra-
šajo Alija:

«Kdo ste? Od kod pridete?» Ali ne vé
odgovora. Maron pa začne zopet kričati in
vihteti svoj nož: «Zmaga! Zmaga! Mi smo
otroci svetnikov in čistilci pravega preroka
božjega. Glejte, kako bogat plen smo naredili!»
Pri teh besedah vrže nekaj srebrnikov med
redarje, ki jih hlastno poberejo.

«Kaj čakamo tukaj zastoj na kristjane!»
reče zdaj eden izmed redarjev.

«Seveda,» odgovori Maron porogljivo.
«Tukaj lahko dolgo čakate na kristjane, ker
so skoraj vsi pobegnili v hišo francoskega

g. dr. Rosino, deželnega poslanca. Presvitlemu cesarju se je zaklicalo trikrat gromoviti živio in začelo se je poročilo poslanca Žičkarja.

S pravo pobožno pozornostjo poslušalo je ljudstvo svojega zastopnika. Narisal je v lahko umljivih besedah sestavo državnozborske večine in opozicije. Povdarjal je težko stališče dobromislečnih poslancev, in kar čudili so se poslušalci, kako pobalinsko so nemški kričači ovirali vsako delo v prid ljudstvu, ker se je z jezikovnimi naredbami podelilo češkemu narodu nekoliko pravice, v resnici pa, ker so izprevideli, da pri novi večini, ki je bila Slovanom pravična, ne bode možno kakor preje teptati tlačnih nemških narodov. — Grof Badeni je bil Slovanom najbolj naklonjeni ministerski predsednik, a v največji sili pokazal se je nezmožnega težke naloge. Ob burnih izbruhih zdvajanih Nemcev sledil mu je politični cincar baron Gauč, birokrat. Prišlo je Thunovo ministerstvo s Čehom dr. Kaizlom, ki hoče biti pravično vsem. Vkljub vsem obljubam in koncesijam pa razsaja dalje nemška oholost, ovirajoča poslance, tako da v svoji skupnosti ne morejo doseči ničesar. Kar so slovenski poslanci dosegli, zgodilo se je po interpelacijah in tihih potih, kjer je tudi poročevalec storil marsikaj za svoje volilce.

Tako in podobno je poročal g. Žičkar, kar je postalo hkrati ozračje nekako soparno, kakor če se pripravljajo k burji. Jezno so stikali glave in pošepetavali poslušalci, kajti pripeljala se je iz Ptujja neka sodrga socialnih demokratov in barabunskih turnarjev, kateri so s svojim nesposobnim obnašanjem ljudstvo tako razburili, da bi jih bilo pošteno naklestilo, ako bi se končno vendar ne odločili zapustiti vrt in se naložiti na svoj tovarni voz.

Govoril je potem deželni poslanec dr. Rosina, ki je ob vidnem navdušenju in pritrdjevanju poročal, kako težko in vendar junško so se borili slovenski deželni poslanci za pravice slovenskega jezika in dosegli vsaj nekaj uspehov, kako vstrajno so delovali v odsekih. Omenjal je raznih lumparij in zvijač nemških poslancev in pokazal, kako brezsrčna je ta svojat, ker je povsod, še v gospodarskem oziru, nasprotovala Slovencem.

V prav krasnih besedah je označil prusške namene patrijotiskega bauernvereina, ki želi kron za lačne »šribarje,« tako da je moral biti vsakdo prepričan o plitvosti ormoških posilincev, ki bi želeli pošteno slovensko ljudstvo spraviti rajši danes kakor jutri pod prajzovsko haubo.

Volilci so izrekli svojima vrlima zastopnikoma zaupanje in zahvalo, a marsikdo si

je mislil: ko bi se pač naši gospodje poslanci prikazovali še pogosteje pred svojim ljudstvom, recimo pri Veliki nedelji, kjer nemčurstvo tako lepo v klasje gre.

Sprejelo se je več prav umestnih resolucij: za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, za slovensko nadsodišče v Ljubljani, za slovenske napise pri uradih, pri sodnji, davkariji, železnici in drugod, za nastavljanje uradnikov zmožnih slovenščine.

Potem ko je pravnik Kukovec govoril še za slovensko uradovanje občinskih uradov in je zbrano ljudstvo enoglasno zahtevalo od občin sklep, da zanaprej uradujejo samo slovenski, nastopil je stričnik Stanko Vrazov iz Cerovca in kot slovenski kmet govoril navdušeno za geslo: »vse za vero, vse za slovensko domovino in vse za cesarja.«

Gospod dekan Caf je opisal zasluge predsednika »Sloge,« g. dr. Geršaka, ki je v narodnem oziru največ storil za ormoški okraj ter želel mnogo sreče »Slogi« pri njenem delovanju in se zahvalil priredilcem shoda, vrlemu ljudstvu pa za vzgledno lepo obnašanje.

Ker je bilo že pozno in so se zbrani volilci že navolili stati, zaključil je predsednik dr. Geršak zborovanje s trikratnim živio sv. očetu Leonu XIII.

Prepričani smo, da je dosegel ta shod v obilni meri svoj namen, dobro vemo, da sta si vrla gospoda poslanca, kojih poročevanje smo navedli le pomanjkljivo, pridobila ta dan neomejeno zaupanje in hvaležnost svojih volilcev, a še boljše vemo, da je še mnogo, mnogo gnjilega v ormoškem okraju in da bo treba vrli »Slogi« napeti z združenimi močmi vse sile, recimo o bližajočih se ormoških volitvah, če hočemo pričakovati lepše bodočnosti tukajšnjim Slovencem.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Razgovori ministerskega predsednika grofa Thuna z liberalci in veleposestniki so se razbili, ker se jezikovne naredbe zmeraj niso odstranjene. Grof Thun se je posvetoval tudi s katoliškimi Nemci. Natančna vsebina pogajanj je za javnost tajna.

Češko. Izvrševalni odbor mlado-češke stranke je sklenil, da izroči vladni spomenico, v kateri bo še enkrat označil svoje stališče glede rešitve narodnega vprašanja. Odločno se upirajo temu, da bi se jim kratila katera koli dosedanjih pravic.

Kranjsko. Ljubljanski trgovski pomočniki so se pričeli krepko organizovati, da dosežejo nedeljski počitek. Občinstvo jim želi, da bi se njih želje ugodno izvršile. — Gospodarska organizacija se na Kranjskem vedno bolj krepi. Ker ji manjka lastnega glasila, zato bo ji v »Slovincu« poseben oddelek na razpolago.

Primorsko. V Trstu se gode čudne reči. Slovenski svetovalec Dolenc je v mestnem zboru v navdušenem govoru ponovil svoj predlog, naj se ime glavne mestne ulice »Corso« spremeni v »Corso Francesco Giuseppe« v čast petdesetletnice presvitlega cesarja. Toda italijanska večina je predlog odklonila. Poslušalci na galeriji pa so bili vsi prevzeti od Dolencevega govora in so mu navdušeno ploskali in pritrdjevali. Župan je dal galerijo izprazniti ter spustil vanjo drugo občinstvo, ki je klicalo pogin Slovincem. Slovenski svetovalci so ostavili sejo. V Trstu med Italijani ne vlada domoljuben duh.

Gališko. Na Gališkem se pojavljajo novi nemiri. Poroča se namreč iz Bursztyna, da so tam židje na pol ubili jednega delavca, dva druga pa nevarno ranili. Razjarjeni delavci so na to planili po židovskih prodajalnicah in vse razbili.

Vnanje države.

Vojska. Mesto Santiago na Kubi se je moralo udati Amerikancem. V ponedeljek zjutraj ob 9. uri so španjske čete ostavile mesto. Dovolili so se jim naslednji častni pogoji. Častniki so smeli obdržati svoje orožje, ostali vojaki pa le, kar je bila njih lastnina. Španjskemu poveljniku se je dovolilo vzeti s seboj vse vojaške zapiske, ki se nanašajo na okolično mesto Santiago. Pri odhodu iz mesta so se dovolile španjskim četam vojaške časti. Španija bo sedaj rada ali nerada morala misliti na mirovna pogajanja.

Rusko. General Kuropatkin je postal novi ruski vojni minister. Že od decembra sem je vodil posle v vojnem ministerstvu. V tem času je pomnožil sibirskie in transkaspiske čete ter otvoril vojaško železnico v Taškend. Mož je neki nadarjen vojni organizator.

Francosko. Francoska vlada je zaprla bivša častnika Piguarta in Esterhazyja, znana iz zadeve izdajalca Dreyfusa. Prvi se dolži izdajalstva domovine, drugi krivega podpisu pri neki brzojavki.

konzula. V zapuščenih krščanskih hišah je še mnogo plena.»

»Pojdimo tudi mi, da dobimo nekaj za nas,« pravijo redarji in odidejo. Le dva še ostaneta pri vratih.

Eden izmed teh nezaupno pogleduje Marona in reče svojemu tovarišu:

»Če se ne motim, sem tega fanta danes zjutraj videl pri severnih vratih pri morjenju kristjanov. Hotel je braniti te pse. Jaz grem staviti, da je kristjan.«

Nato prime redar Marona za roko rekoč:

»Čuj, govori enkrat za menoj besede: Bog je velik in Mohamed je njegov prerok.«

Maron obledi, ker se boji za mater in sestro, in molči. Redar še enkrat ponovi svojo zahtevo. Ali uvidi, da je zdaj vse izgubljeno, ako se ne iznebi teh dveh redarjev. Zato naglo priskoči k Maronu za redarja. Med tem odgovori Maron odločno: »Jaz ne verujem na vašega preroka, jaz sem kristjan.« V tem trenutku ga že zadene redarjev meč na glavo, da krvav pade na tla. Ali pa da na to redarju krepk udarec ob sence, da se nezaveden zvrne na zemljo. Njegovemu tovarišu pa vrže pest peska in prahu v oči in ga potem podere na tla. Potem prime Marona za roko in ga vleče iz mesta, udova in Judita pa sledita. Naglost je bila potrebna, in to so uvideli tudi beguni; kajti redarja

sta se že zopet vzdigala, da bi šla za njimi. K sreči pa je Aliju pri boju odpadla culica z denarjem in dragocenostimi. To opazita redarja in planeta nanjo, ter se rujeta za plen. Med tem so se naši beguni že precej oddaljili. Ali jih v temni noči vodi na turško pokopališče, ki je bilo blizu. Tam se tiho splazijo nekoliko od pota. Že zaslišijo redarja pred pokopališčem. Takoj zapove Maron tiho:

»Obstoje! Poklekajte! Bodite mirni, potem nas ne bodo našli.« Vsi ubogajo in preganjalci res niso mogli v temni noči razločevati begunov od nagrobnih kamenov, dasiravno so stopili celo na kopališki zid. Čez nekaj časa se naveličata iskanja in se vrneta v mesto nazaj.

Ko je bilo že vse mirno, se priplazi uboga udova k svojemu sinu, ga objame in vsa solzna reče:

»Ljubi sin! Jaz se ti zahvaljujem za to srečo! Ponosna sem na tebe, kajti zdaj si spoznavalec in vreden svojega očeta.«

Tudi Judita pripleza bliže in poljubi svojega brata na krvavem čelu ter mu potem obveže pekočo rano. Aliju pa vsi stiskajo roko in se mu zahvaljujejo za rešitev. Na to reče udova:

»Otroci, zahvalimo se zdaj tukaj med mrtvimi Bogu, da nam je dal svojo pomoč, in prosimo ga za moč, da moremo dokončati

pot, po kateri nas vodi.« In vsi pokleknejo in tiho molijo v temni noči. Bog pa je napolnil njihova srca s srčnostjo in tolažbo. Tega so tudi potrebovali, kajti čakalo jih je še veliko trpljenja.

4. Rešitev iz ognja.

Ko so naši ubežniki že dobre pol ure goreče molili, pravi udova:

»Ljubi otroci, mi klečimo zdaj tukaj, kakor je Zveličar klečal in molil v noči pred svojim trpljenjem na Oljski gori. Zato pa kličimo ž njim k nebeskemu očetu: Oče, ako je mogoče, odvrni od nas strašno smrt pod grozovito roko divjih Druzov. Obvari nas pred njimi, pa ne naša ampak tvoja volja naj se zgodi!«

Judita in Maron, da celo Ali je govoril to molitev za pobožno udovo in ko so se tako popolnoma udali v božjo voljo, postalo je tudi njih srce mirno. Nato se posvetujejo, kam bi bežali in se skrili pred Turki. Ali je hotel, da bi se v nočni temi tiho priplazili okoli mesta na morskobrežje, kjer bi jih kaka krščanska ladija sprejela in v Bajrut prepeljala v varno zavetje. Temu nasvetu ugovarja udova rekoč:

»Ali, vi še ne poznate Druzov. Jaz sem že mnogokrat doživela preganjanje, in vsakokrat so Druzi skrbno čuvali obrežje, da